

Neuvolan perhetyön kehittäminen Sallassa

Raportti PaKasteen työskentelyjaksosta 2012–2013

Sisällysluettelo

1. Johdanto
2. Sallan kunnan neuvolan perhetyön kehittäminen
3. Tavoitteet
4. Toteutus
5. Tulokset, tuotokset ja juurtuminen kunnan käytännöksi
6. Arviointi
7. Pohdinta

1. Johdanto

Pohjois-Suomen monialaiset sosiaali- ja terveysterveyspalvelut -hanke (<http://www.sosiaalikallega.fi/kaste>) on aloittanut 1.11.2012 ja kestää 31.10.2013 saakka. Hankkeelle on myönnetty valtionavustusta kansallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelmasta (KASTE). Hanketta hallinnoi Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä ja koordinoinnista vastaa Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Lapin toimintayksikkö.

PaKasteen Lapin osiossa kehitetään perusterveydenhuoltoa, terveyden edistämistä, sosiaalityötä ja vanhustyötä kuntalähtöisesti. Hankkeeseen osallistuville Lapin kunnille on annettu mahdollisuus juurruttaa PaKaste 1:n aikana kehitettyjä työskentelymalleja. Kunnat ovat saaneet valita PaKasteen ja kunnan tavoitteita tukevat kehittämistyön kohteet ja kehittäjätyöntekijät. PaKaste 2 – hankkeen koordinaattorit ovat tukeneet kuntia kehittämistyössä

2. Sallan kunnan työskentelyjakson aihe/ sisältö

Sallassa perusterveydenhuollon kehittämistehtäväksi valittiin neuvolan perhetyön kehittäminen. Sallan kunnassa kouluterveyskyselyn tulokset osoittavat, että Sallan nuoret kokevat voimakkaasti vanhemmuuden puutetta. Tehostamalla neuvolan perhetyötä voidaan tukea vanhemmuutta ja ehkäistä syrjäytymistä. Moniammatillinen yhteistyöryhmä on myös tuonut huolen esiin vanhemmuuden puutteesta tehdessään Sallaan uutta lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Lisäksi terveyden edistämisen työryhmässä on käsitelty lasten ja lapsiperheiden indikaattoreiden tietoja sähköisen hyvinvointikertomuksen tekemisen yhteydessä. Työryhmässä on keskusteltu vaikutusmahdollisuuksista vanhemmuuden tukemiseen ja esitetty ajatusta, että yksi keino voisi olla tehostaa vanhemmuuden tukemista jo neuvolan perhetyöstä lähtien. Tämän uskotaan vaikuttavan merkittävästi myös syrjäytymiskehitykseen ja SOTKA-net indikaattoreiden kertomaan nuorten koulunkäynnin keskeytymiseen.

3. Tavoite

Tavoitteena oli kehittää neuvolan perhetyötä laajennettuun ennaltaehkäisevään suuntaan vanhemmuuden tukemiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

4. Toteutus

Tarkoituksena oli muokata PaKaste 1:n aikana luoduista neuvoloiden perhetyön malleista ja muusta materiaalista Sallan neuvolassa toteutettavaan perhetyöhön toimiva malli ja saada toimiva systemaattinen yhteistyöryhmä Sallan kunnassa tapahtuvaan perhetyöhön.

- Resurssit:

- o Terveystyöntekijä Miia Kivelä Sallan neuvolasta toimi kehittäjätyöntekijänä ajalla 15.4.2013-23.6.2013
- o Ohjausryhmään kuului Ritva Mattila avoterveydenhuollon osastonhoitaja/kouluterveydenhoitaja, Riitta Kostamo sosiaalityöntekijä, Paula Virkkula päivähoitojohtaja, Annukka Marjala hyvinvointikoordinaattori, Eeva

Kantola diakoni/srk, Paula Paavilainen vs. 4H-toiminnanjohtaja, Aila Raatikka-Metsänen johtava kodinhoitaja ja Miia Kivelä kehittäjätyöntekijä äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitaja. Lisäksi ohjausryhmään oli kutsuttu Kirsi Markula lääkäri ja Tuija Vuorela lastensuojelun avohuollon perheperhetyöntekijä, he eivät kuitenkaan päässeet osallistumaan ohjausryhmään. Ohjausryhmä kokoontui 2 kertaa 25.4.2013 ja 3.6.2013.

- Lisäksi työn aikana oli keskusteluja ja palaverreja hyvinvointikoordinaattori Annukka Marjalan ja avoterveydenhuollon osastonhoitaja kouluterveydenhoitaja Ritva Mattilan kanssa. Lisäksi sähköpostitse yhteydenpitoa myös muiden ohjausryhmän jäsenten kanssa.
- Menetelmät ja toiminta:
  - Taustatietoon tutustuminen (kirjallisuus, tutkimukset, aiempiin hankkeisiin tutustuminen). Antoisat puhelinkontaktit/keskustelut muutamiin kuntiin tästä työtavasta ja käytännöistä.
  - Neuvolapalaverissa projektia lyhyesti käsitelty, esitellään asia tarkemmin syksyllä 2013.
  - Neuvola-asiakaskontakteissa kysytty suullisesti asiakkailta ennen projektin alkua perhetyön tarpeista ja toiveista.
- Tiedotus:
  - Ohjausryhmälle työn vaiheista on tiedotettu projektin aikana (ohjausryhmä, sähköposti ja muut tapaamiset). Esimies on ollut ohjausryhmän jäsen. Sos. ja terveystoimintajohtajalle yhteyshenkilönä on toiminut hyvinvointikoordinaattori. Asiakkaille työn tuloksista tiedotetaan syksyllä 2013. Neuvolan perhetyö alkaa 1.10.2013, kun uusi työntekijä aloittaa työn (työntekijää etsitään tällä hetkellä ja hakuaika on menossa).
    - Työ tulee yleisesti luettavaksi PoskeLapin sivuille. Asiakkaille jaetaan projektin aikana tehtyä esitettä neuvolan perhetyöstä, kuntatiedotteeseen tulee tietoa neuvolan perhetyön toiminnan aloittamisesta. Äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitaja ja kouluterveydenhoitaja sekä muut yhteistyötahot (esim. päiväkotit) kertovat ja esittelevät neuvolan perhetyötä asiakaskontaktien yhteydessä.

5. Tulokset ja tuotokset

Sallaan luotiin neuvolan perhetyöntekijän toimenkuva ja asiakkuuskriteerit, ohjeet miten neuvolan perhetyön asiakkaaksi ohjaututaan, miten neuvolan perhetyö aloitetaan, mihin kirjataan ja miten, mitkä ovat neuvolan perhetyön toimintamuodot ja kuinka neuvolan perhetyötä arvioidaan, miten neuvolan perhetyö lopetetaan. Lisäksi mietittiin neuvolan perhetyöntekijän koulutusta ja työmitoitusta. Työn aikana luotiin myös kaavakkeet neuvolan perhetyöhön sekä suunniteltiin asiakkaille jaettava esite tästä työmuodosta. Neuvolan internet-sivuja myös päivitettiin ajantasalle, että asiakkaat saisivat ajantasaista tietoa neuvolatoiminnasta. Lisäksi laadittiin työnhakuilmoitus neuvolan perhetyöntekijän saamiseksi kuntaan (määräraha kunnassa ollut varattuna tälle vuodelle, työntekijää ei ole tällä hetkellä). Uudet toimintavat ja kaavakkeet ja esite löytyvät työn aikana tehdystä kirjallisesta työstä.

6. Arviointi

- työskentelyjakson arviointi
  - o Työskentelyjaksolle asetettu tavoite saavutettiin. Sallaan saatiin neuvolan perhetyön toimintamalli ja tulevaisuudessa tämän työn ohjausryhmä sekä neuvolan perhetyön työntekijä toimivat neuvolan perhetyön yhteistyöryhmänä.
  - o Työskentelyjakson aikana saatiin luotua Sallan neuvolaan toimintamalli neuvolan perhetyöhön ja nyt on mielenkiintoista ja antoisaa lähteä toteuttamaan tätä työtä Sallan neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa. Kehitetty toiminta hyödyttää asiakkaita, heidän perheitä, yhteistyökumppaneita, neuvolan ja kouluterveydenhuollon työntekijöitä, kuntaa ja valtiota.
  - o Työyhteisöön tulee uusi työntekijä neuvolan perhetyöhön ja toimintatapa neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa muuttuu jonkin verran. Työnkehittäminen jatkuu tulevaisuudessa, kun tätä työtä lähdetään toteuttamaan käytännössä.

- Työskentelyjakso kehittämistyön menetelmänä
  - o Työskentelyjakso kehittäjätyöntekijänä oli antoisaa. Näin syvällisesti neuvolan perhetyöhön perehtyminen ja sitä kautta toimintamallin luominen ei olisi onnistunut oman arkityön ohella. Samalla kun tietoa etsi ja haki neuvolan perhetyöstä, sai tietoa myös muista neuvolatoimintaan liittyvistä asioista. Näin sai uusia vinkkejä myös omaan työhön neuvolassa työskentelyjakson jälkeen. Työskentelyjakson pituus oli sopiva.

- Työskentelyjakson kehittäjänä toimiminen
  - o Ohjausryhmän tuki työn aikana oli tärkeää. Esimies ohjausryhmässä – on myös hyvä asia. Oma terveydenhoitajan työ äitiys- ja lastenneuvolassa on saanut uuden toimintamallin (johon sisältyy myös työparitoiminta). Tietoa eri neuvoloiden toimintatavoista olen saanut myös runsaasti ja tätä tietoa voin myös omassa työssäni hyödyntää.

7. Pohdinta

- Kehittämistyö muuttaa toimintaa/palveluita Sallan neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa siten, että uusi neuvolan perhetyöntekijä tulee tekemään yhteistyötä neuvolassa äitiys- ja lastenneuvolan sekä kouluterveydenhoitajan kanssa, Hän voi toimia myös lastensuojelun avohuollon perhetyöntekijän työparina, mutta tällöin toiminta ei ole neuvolan perhetyötä ja tällöin toimitaan lastensuojelun käytäntöjen ja ohjeiden mukaan. Kunnassamme on tarjolla odottaville perheille, alle kouluikäisille lapsille ja peruskouluikäisille lapsille perheineen tarjolla matalan kynnyksen ennaltaehkäisevä palvelumuoto. Neuvolan perhetyö alkaa Sallassa syksyllä 2013 ja tämän jälkeen näemme käytännössä miten toimintamalli meillä toimii. Jatkossa kun työtä on tehty jo jonkin aikaa, voimme tehdä mahdolliset muutokset toimintamalliin.